

לימוד פירשת מסעי ותשעת הימים: אהבת חיים

פרשת "מסעי", הנקראת בשנים הפשוטות וזחלק מהשנים המעוברות יחד עם פרשת "מטות", היא הפרשה החוקמת את חומש במדבר ומקדשת לסיכום כל מסעות בני ישראל במדבר הגדול ולהוראות הנמסרות להם לקראת הכניסה לארץ. כמו כן, פרשת "מסעי" נקראת בזמן זין המצרים, סמוך לראש חודש אב ולעתים בראש חודש צמו, ומצויה בזיקה מובהקת לימים בהם העולם היהודי אזל על החורבן, וזאת מכמה היבטים.

"אלה מסעי בני ישראל, אשר יצאו מארץ מצרים לצבאתם: ביד משה, ואהרן. ויכתב משה את מצבאתיהם, למסעיהם על פי ה'; ואלה מסעיהם, למצבאתיהם" (במדבר ל"ג א'-ב').

כזכור, בעקבות חטא המרגלים נצרך על דור המדבר שלא ייכנס לארץ, והנדודים במדבר עניינם שייכים הדור ההוא ולא ארץ כנען ויכנסו רץ מי שלא חטאו. אולם מה החשיבות של תיאור האתרים? הרי המצומות בהם אירעו אירועים משמעותיים הזכרו קודם באריכות, ואם תכלית הישיבה במדבר היא "להעביר את הזמן" עד להשלמת חילופי הדורות מה הטעם להקדיש פסוקים רבים כל-כך לתיאור המסע? נסיף על כך את העובדה שהנדידה לא הינה מצב קצוץ וחלק מהחנות התארכו לכמה שנים; אם כן מה העניין להרחיב בזאת?

רש"י מסביר שרוב הזמן חנו בני ישראל במדבר פארן ועל כן אל לנו לחשוב שהיו "נעים ומטולטלים ממסע למסע". הרמב"ם מתרץ שהתורה מדגישה שרוב הזמן היו בצומק המדבר כדי שלא נחשוד שמא השיגו מים או מזון בדרך הטבע ולא בדרך הניסית המתוארת בפרשת "זעלח" (שמות ט"ז), אך הכתוב עצמו בפסוק ז' מציג שני כיווני חשיבה נוספים.

יד ברם מתאר המסלול הגיאוגרפי אנו נמסרים שמשנה כתב את פרטי המסע, וכן שנקודות הציון המרכזיות את המסע נקצו "על פי ה'". ומה העניין לציון זאת? הרי אם אנו קוראים את התיאור בתורת משה, פשוט שמשנה כתבו. יתר על כן, אם נדידת העם וחנייתו נקצעה בהתאם לתנועת ענני הכבוד, מוזן שיה' הוא המנווט את העם. מה טעם מצאה התורה לציון שתי עוצדות הידועות לכל? הכרה תיאורטית בעוצדות לא מעידה בהכרח על יכולת לתת לעוצדות הללו משמעות. כאשר משה "כתב את מצבאתיהם" הוא מעיד שהתנועה במרחב נגזרת מתוכנית אלוהית, על כן איננה סתמית או שרירותית, ומעניין לתנועה הזו משמעות מעבר לתכלית המוצהרת של המתנה לחילופי הדורות.

תנועה של אדם במרחב וזמן היא היוצרת סיפור חיים. אולם קורה שתפניות מסוימות או אירועים משמעותיים לנו מסתגרים רץ דדיעזד ואנו יוצרים ומצדכנים את סיפור החיים בהתאם לתוצאות החדשות. יש מי שחשים שהם מתקשים את חיהם, קוצעים יעדים ומנהלים את המסע שלהם לזד ועל כן אחראים לו בלעדית. אחרים מאמינים שמסעם נקצ "על פי ה'" וכל תחנה בדרך היא חלק מתוכנית אלוהית שאנו מטרותיה אנו אנו מצינים אך עליהם לפענח כדי שיוזכו לקיים את השליחות שלהם בעולם. במקרה שלפננו למסע בן ארבעים השנים יש גם משמעות לאומית. בני ישראל נכנסו אל המדבר כאסופת פליטים ועתידים יהיו להיכנס אל הארץ כעם. תיאור המסע במרחב המדברי הזלתי מסומן הוא למעשה סיפור התהוותו של העם הזה, התהוותו של סיפור שיש להתאחד סביבו כדי לקיים תודעה משותפת של עם.

אך האם די בסיפור משותף כדי לקיים תודעה משותפת לאורך זמן? נדמה שהתשובה נרמזת בהמשך הפרשה. חלקה השני של פרשת "מסעי" מקדש לציונים שונים שעל משה למסור לעם בטרם הוא מפיק את הנהגתו בידי יהושע. בראשם מצות יישוץ הארץ וכן ציונים הכוללים מאור העובדה הזרה בארץ כנען, תיאור מדויק של גזלות הארץ, מינוי נשיאים לשבטים והרחבה מיוחדת בנושא בניית ערי המקלט. נדמה שבזאת מונחים היסודות לכינונה ואף לשרידותה של האומה הישראלית כחברה לאומית; עליה להיות קשורה לחזל ארץ מוגדר ומזוהן מסובת, להתכנס סביב זהות דתית משותפת והנהגה נחרת וראויה, ועליה לכוון מעגלים שיושטחו שיישמרו הצדק.

בניית ערי המקלט להורים אדם ששוגג נעדה להבטיח את מידת הצדק בעולם ולוודא שעשיית צדק לא תושפע מאינטרס אישי או מתאווה נקם. מעבר לכינון חברה מוסרית במונחים אונברסליים שמירה על ערכים של אמת וצדק היא גם ערובה להבטחת ההשגחה האלוהית על האומה המתהווה, כפי שמסכם משורר תהילים -

"חסד ואמת נפגשו; צדק ושלוש נשקו" (תהילים פ"א י"א).

כאשר חסד אמת מצד ישראל נפגשים אז גם צדק בקרב ישראל ועולם אמת ה' מתחברים. כלומר אמת מזכה חסד ה' וצדק מאפשר לה' לזרן את עמו בשלום. הפסוק הזא מסביר כי כאשר -

"אמת, מארץ העמה וצדק, מטיבים נשקו",

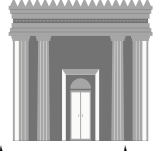
כלומר כאשר העם ינהג על-פי מידות אמת וצדק, אזי -

"גם ה', יתן הטוב; וארצנו, תתן יבולה" (שם י"ג).

הפסוקים הללו מתהילים אף מצארים את הקשר בין פרשת "מסעי" והמועד בשנה זו אנו קוראים בה. בליקוטי שוחרות י"ח מצאנו רבי מנחם מענדל שניאורסון את הטעם לציון מות אהרן בראש חודש אב במסגרת תיאור מסעות העם בפרשתנו, למרות שהתורה פוסקת בכך בהרחבה בפרשת "חוקת".

"ויעל אהרן הכהן אל הר ההר, על פי ה' ויעת עים: בשנת הארבעים, לצבאת בני ישראל מארץ מצרים, בחדש החמישי, באחד לחדש: ואהרן, בן שלש ועשרים וזאת שנה, בשנתו, בחד ההר" (במדבר ל"ג ה'-ו').

אהרן הכהן מוזכר בפרשה על היותו קשור לחורבן בית המקדש השני אשר חרץ על שנות חינוך, והתקין לכך הוא "היו מתלמידיו של אהרן אזהב שלום ורודף שלום". התקין ייעשה אזהבת חינוך. (מרים גולן)

"ואם נחרבנו ונחרב העולם עמנו על ידי שונאת חיים נשוב להיבנות והעולם עמנו יבנה על ידי אהבת חיים". (פרן הרב קוק זצ"ל)

מהי אזהבת חינוך? האזהבה, עיקרה הוא בלז. אולם כיוון שהלז רחוק מן האדם, עד שאין לו יכולת לשלוט עליו ולכוון, עיקר כוונתה של האזהבה מתרחש במקום שיש לאדם שליטה רבה יותר- בפיו. כך פוסק הרמב"ם במצוות אזהבת ישראל:

"עיונה על כל אדם לאזהב את כל אחד ואחד מישראל כגופו שנאמר 'ואהבת לרעך כמוך', לפיכך צריך לספר בשבחו".

(הרב יהושע שפירא, ראש ישיבת ההסדר רמת גן)